

УДК 330.15 : 332.142.4 (477)

**ПРОБЛЕМАТИКА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНИХ
ФОРМАТІВ СТАЛОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ**

**PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF EUROPEAN PUBLIC-PRIVATE FORMS OF
SUSTAINABLE ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE**

Ігор БИСТРЯКОВ,

*доктор економічних наук,
Державна установа «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України», Київ*

Igor BYSTRYAKOV,

*Doctor of Economic Sciences,
Public Institution «Institute of Environmental
Economics and Sustainable Development of the
National Academy of Sciences of Ukraine», Kyiv*

Дмитро КЛИНОВИЙ,

*кандидат економічних наук, Державна
установа «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України», Київ*

Dmitry KLYNOVYI,

*Candidate of Economic Sciences, Public
Institution «Institute of Environmental Economics
and Sustainable Development of the National
Academy of Sciences of Ukraine», Kyiv*

Визначено проблемні питання і точки гальмування впровадження публічно-приватних форм сталого господарювання європейського типу в національне господарство України з метою забезпечення ефективної імплементації відповідних принципів і механізмів у систему управління сталим розвитком держави та її територій, зокрема в розрізі водних, земельних, лісових та мінерально-сировинних ресурсів. Розкрито основні обмеження загальносистемного характеру, а також фактори стримування і напрями розвитку публічно-приватних відносин в Україні.

***Ключові слова:** стале господарювання, публічно-приватне партнерство, природні ресурси.*

The problem issues and points of inhibition of the introduction of public-private forms of sustainable management of European type in the national economy of Ukraine are determined in order to ensure the effective implementation of the relevant principles and mechanisms in the system of sustainable development of the state and its territories, in particular in the context of water, land, forest and mineral resources. The main limitations of the system, as well as the factors of deterrence and directions of the development of public-private relations in Ukraine are revealed.

***Key words:** sustainable management, public-private partnership, natural resources.*

Постановка проблеми. В умовах конституційних обмежень та недосконалості адміністративних механізмів публічного управління природокористуванням економіко-правові механізми публічно-приватного партнерства (ППП) у двох своїх концептуальних форматах (контрактному та спільної діяльності) сьогодні фактично є чи не єдиними засобами ефективного залучення природних ресурсів до господарського обігу і забезпечення на цій основі сталого просторового розвитку країни та її територій. Проте у цій царині існує низка точок гальмування імплементації європейських форм забезпечення сталого просторового розвитку через відповідні механізми публічно-приватних відносин. Щодо кожної форми PPP та кожного виду природних

ресурсів вони є специфічними, обумовленими певними господарськими та галузевими особливостями їх застосування та відповідним економіко-фінансовим й економіко-правовим механізмом публічно-приватних відносин. Це потребує детального дослідження з метою усунення факторів гальмування розвитку публічно-приватних відносин, упровадження європейських форматів і механізмів такого партнерства в систему управління сталим розвитком територій.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблема гальмування процесів застосування в Україні механізмів публічно-приватного партнерства європейського типу розглядалася із різних позицій, зокрема такими вченими, як О.О. Бутник, В.Г. Варнавський, О.М. Головінов, С.М. Грищенко,

Т.І. Єфименко, Є.Л. Черевиков, К.В. Павлюк, А.І. Кредісов, А.О. Білоус, Н.Г. Дутко, І.В. Запатріна, І.В. Іголкін, Г. Калікова, А. Рахмідінова, С.А. Квітка, Н.А. Клевцевич, О.В. Озерчук, І.А. Островський, С.М. Павлюк, С.В. Підгаєць, Н.В. Сментина, Р.В. Хусаїнов, П.І. Шилепницький. Так, загальносистемними факторами стримування впровадження інструментарію ППП у систему управління національним господарством слід вважати низький рівень економічного розвитку країни в цілому, несприятливий інвестиційний клімат, недосконале правове та інституційне середовище, недостатній розвиток відповідної законодавчої бази, насамперед концесійного законодавства, та норм права про спільні державно-приватні підприємства, підвищені ризики інвестицій, зтяжний і непрозорий характер прийняття рішень про ППП, неготовність і організаційна непристосованість як органів публічної влади, так і приватного сектору до партнерських відносин і реалізації проектів ППП, неефективність діючих стимулів для партнерства, відсутність державних гарантій тощо. З фінансових позицій розвитку публічно-приватних відносин перешкоджають такі чинники, як обмеження державної фінансової підтримки, непередбачувано висока ціна на капітал, недосконалість національної податкової системи, яка не стимулює, за окремим винятком (угоди про розподіл продукції), публічно-приватну співпрацю. З позицій управління економікою негативним впливом характеризувались відсутність уніфікованого прозорого механізму планування співробітництва у межах ППП, єдиного державного органу, відповідального за стратегію і тактику впровадження ППП в Україні, ефективної конкуренції, національного та регіональних ринків проектів ППП, організаційних можливостей щодо їх реалізації у регіонах як складових проектів та програм територіального розвитку, а також недостатня регіональна активність щодо ініціювання проектів та їх виконання. У царині кадрового та інформаційно-технологічного забезпечення публічно-приватної співпраці наголошується на таких проблемах, як непрозорість прийняття рішень, відсутність досвідчених кадрів, брак національної правозастосовної практики щодо ППП; неповне висвітлення переваг такого партнерства у ЗМІ, недовіра приватних партнерів до влади через високі

ризики інвестування і непередбачуваність економічної ситуації загалом; відсутність інформаційно-методичних матеріалів щодо ППП. Менш систематизованими є специфічні проблемні питання застосування конкретних європейських форматів інструментів ППП в окремих сферах природокористування і забезпечення за їх рахунок сталого просторового розвитку країни та її територій, що потребує окремого дослідження.

Мета статті – визначення проблемних питань і точок гальмування впровадження публічно-приватних форм сталого господарювання європейського типу в національне господарство з метою забезпечення ефективної імплементації принципів і механізмів публічно-приватних відносин у систему управління сталим розвитком країни та її територій.

Виклад основного матеріалу. Щодо можливостей вирішення загальносистемних проблем імплементації публічно-приватного партнерства в практику управління розвитком на перший план виходять такі рішення комплексного характеру (з урахуванням робіт [1–5]), як:

- продовження взаємопов'язаних економічних реформ, покликаних забезпечити відродження національного господарства, стале економічне зростання, покращення інвестиційного клімату, стимулювання інноваційної діяльності, стабілізацію і розвиток фінансової системи країни тощо, завдяки чому можна суттєво зміцнити фінансово-економічну базу реалізації публічно-приватних відносин;

- прискорення євроінтеграційних процесів через імплементацію положень угоди «Україна – ЄС», що забезпечить наближення національних економіко-правових умов господарської діяльності до європейських, удосконалення інституціональних умов ППП, створення тим самим підґрунтя для ефективного впровадження в національну практику партнерства влади і бізнесу високоефективних європейських правових, організаційних, економічних та фінансових механізмів ППП;

- удосконалення національного законодавства про публічно-приватне партнерство в усіх його формах, включаючи закони України «Про державно-приватне партнерство» [6], «Про концесії» [7], «Про угоди про розподіл продукції» [8], про

селективні режими територіального розвитку, територіальні форми організації інноваційної діяльності (технопарки тощо) та ін., з метою забезпечення умов ефективного застосування процедур та інструментів сучасних механізмів ППП у практичній діяльності органів публічного адміністрування;

- запровадження на всіх рівнях просторового управління проектів публічно-приватного партнерства як обов'язкової складової стратегічного, територіального та галузевого планування з метою забезпечення сталого просторового розвитку територіальних соціально-економічних систем, що дасть змогу суттєво підвищити ефективність реалізації планів та програм соціально-економічного розвитку територій, упорядкувати взаємодію органів державного управління, місцевого самоврядування і приватного сектору щодо вирішення соціально-економічних та екологічних проблем територій;

- забезпечення всебічного державного сприяння розвитку ППП через пряму бюджетну підтримку (часткове фінансування заходів проекту, надання субвенцій на виконання інвестиційних програм (проектів), погашення відсотків за кредитами, надання основних засобів, землі); податкові канікули; державні та місцеві гарантії; залучення кредитів від іноземних держав, банків і МФО; гарантування державного замовлення на певні товари/послуги, відшкодування збитків приватних партнерів; гарантування державою проектних ризиків у разі більших, ніж очікувані, змін темпів інфляції, обмінного курсу, відсоткових ставках за кредитами, цін на енергоресурси тощо, публічне обговорення проектів та його майбутніх результатів з метою вибору найкращих інвестиційних пропозицій і створення сприятливих умов для їх реалізації.

Щодо проблематики запровадження в Україні окремих, визнаних у світі форм публічно-приватного партнерства, слід зупинитися на таких позиціях, як зміст публічно-приватної взаємодії влади і бізнесу за кожною формою, визначити точки гальмування імплементації їх у господарську практику та окреслити відповідні напрями розвитку публічно-приватних відносин на перспективу (табл.). Як видно з наведеного матеріалу, основні пропозиції стосуються, по-перше, удосконалення норм права про

формати і механізми ППП; по-друге, організаційних перетворень в частині формування структурної господарської основи для ППП; по-третє, розширення прав територій щодо укладання угод ППП у сфері використання природних активів.

Також у кожній окремій сфері природокористування (водні, земельні, лісові ресурси та ін.) сформувався низка специфічних причин, що стримують процеси впровадження механізмів ППП європейського типу. Зокрема, для *водокористування* – це високі затрати і збитковість сфери з екологічного та економічного поглядів, низька привабливість для ППП через неналежну якість вод, потенційно високі штрафні санкції та платежі за забруднення джерел, а також низька дохідність сектору водопостачання, спричинена недооцінкою водних ресурсів.

У *сфері землекористування* розвитку ППП перешкоджають насамперед мораторій на ринковий обіг сільгоспземель, слабка співпраця між органами публічної влади та бізнесом, нерозвиненість таких європейських інструментів публічно-приватних відносин, як концесії, права сервітуту, емфітевзису та суперфіцію, недосконалість орендних відносин та відсутність механізмів відшкодування інвестиційних витрат.

Низькі темпи розвитку відносин ППП у *лісокористуванні* спричинені специфікою лісового господарства, через яку відтерміновано отримання доходу від моменту інвестування в галузь, оскільки процеси лісовирощування і лісокористування в загальному не збігаються в часі й просторі, а отже, не існує гарантії отримання доходів від інвестицій. Крім того, в Україні досконало не розмежовано права власності на ліси, а застосування концесій є проблематичним у зв'язку з високими еколого-економічними ризиками господарювання.

У *мінерально-сировинному комплексі* – це високозатратний і непрозорий механізм ліцензування, невивідні гірничо-геологічні умови видобування корисних копалин на багатьох родовищах, необхідність здійснення значних інвестиційних витрат в умовах браку коштів, низький рівень техніко-технологічної підготовки виробництва у вітчизняних користувачів надрами, який не дає змоги повноцінно використовувати всі можливості родовищ як джерел доходу.

Точки гальмування імплементації публічно-приватних форм партнерської взаємодії бізнесу і влади у забезпеченні сталого просторового розвитку України

Зміст публічно-приватної взаємодії влади і бізнесу	Точки гальмування	Напрями розвитку публічно-приватних відносин
Прості (сервісні) контрактні форми		
<p>Договір на обслуговування (Service Contract) – публічна структура наймає приватну для надання послуг на певний період часу. Уряд залишається основним постачальником послуг, а приватний партнер відіграє допоміжну роль.</p> <p>Договір на управління (Management Contract) – передбачає передачу в управління приватній компанії діючого підприємства з метою підвищення ефективності операційної діяльності і покращення якості послуг, що надаються</p>	<p>Недостатня привабливість природно-господарських об'єктів щодо ППП для приватних інвесторів; відсутність висококваліфікованих спеціалістів; нерозробленість інформаційної політики; корупція; неготовність до передачі прав управління бізнесу; недосконалість Закону України «Про державно-приватне партнерство» в частині гарантії прав як державних, так і бізнес-структур на відшкодування витрат; відсутність екологічної відповідальності та інвестиційної зацікавленості приватного оператора; недосконалість і низький рівень розвитку електронно-інформаційних платформ взаємодії публічного та приватного секторів</p>	<p>Чітке визначення повноважень учасників договорів; уточнення пріоритетних сфер ППП; нормативно-правове врегулювання поділу пучка правомочностей права власності на природні активи в рамках ППП; поліпшення інвестиційного клімату; гарантії прав партнерів, урахування ризиків; контроль державою виконання договорів; забезпечення відповідальності оператора екологічним вимогам і стандартам на основі європейської практики стандартизації ISO 9000/1400, EMAS тощо; розвиток платформної економіки</p>
Угоди про розподіл продукції		
<p>Цивільно-правовий інвестиційний договір (Product On-Sharing Agreement – PSA) – держава або уповноважений нею орган шляхом ліцензування надає іноземному інвестору на оплатній основі й на визначений строк виняткове право на пошук, розвідку та видобування корисних копалин на визначеній ділянці надр, а інвестор зобов'язується здійснити вказані роботи за свій рахунок і на свій ризик; передбачає розподіл виробленої концесіонером продукції між державним та приватним партнером із застосуванням відповідного особливого режиму фіскальних відносин стосовно укладеної угоди</p>	<p>На розподіл продукції не поширюється дія Закону України «Про державно-приватне партнерство». Закон «Про угоди про розподіл продукції» має суттєві недоліки, не забезпечує прозорість конкурсів та отримання ліцензій на надрокористування, є інституціональною пасткою для корупції через наявність закритої за фактом так званої міжвідомчої комісії; ураховує переважно інтереси інвестора порівняно з правами держави, що може призвести до безконтрольного використання приватними операторами надр, включаючи екологічну складову. Практична неможливість застосування угоди про розподіл продукції як інструмента розвитку місцевої економіки, оскільки рішення про її укладання приймає Кабінет Міністрів України</p>	<p>Надання державі контрольно-правових функцій і повноважень для забезпечення інтересів України щодо ризиків втрати суверенітету над родовищами надр; доопрацювання відповідного законодавства щодо прозорого конкурсного відбору пропозицій, оновлення порядку прийняття висновку компетентними органами та за участю громадськості й органів нагляду для виключення корупції; забезпечення балансу інтересів держави та інвестора, зокрема щодо виконання останнім екологічних зобов'язань, розширення прав ОТГ як партнерів угоди з урахуванням реального запровадження в дію формальної сьогодні норми права про видачу ними спеціальних дозволів на освоєння родовищ корисних копалин місцевого значення</p>

Зміст публічно-приватної взаємодії влади і бізнесу	Точки гальмування	Напрями розвитку публічно-приватних відносин
Концесії		
<p>Різновид договірної механізми прав оренди, що забезпечує можливість інвестування в об'єкт концесії (Concession Agreement) – передбачає надання державою прав і повноважень приватному партнеру протягом певного часу виконувати обумовлені управлінські функції для забезпечення ефективного функціонування об'єкта концесії, включаючи права інвестування в поліпшення об'єкта, отримання бізнес-вигод від залучення природних ресурсів у господарський обіг з наступним поверненням об'єкта концесії публічній владі. Вигода для держави полягає в тому, що інвестиційно-інноваційні витрати і витрати на управління та обслуговування може нести приватний оператор</p>	<p>Обмеженість положень Закону України «Про концесії»; застосування в основному простих форм орендного типу, що не передбачає інвестиційних та інституціональних змін; складність переведення механізмів оренди в концесію; відсутність механізмів укладання концесій на безальтернативній основі, вузькість сфери їх застосування та невисока привабливість для інвесторів; складний механізм передачі об'єктів у концесію; високий рівень державного втручання у механізм концесії; нестабільність національного законодавства про концесії; наявність значних ризиків інвестування в об'єкти концесії; відсутність гарантій договорів з боку держави; складність регулювання вартості тарифів і моніторингу виконання стандартів оператором; відсутність юридичної практики впровадження концесій</p>	<p>Поширення прогресивних форм концесій – BOT, BTO, BOOT, BOMT; розширення кола ініціаторів за рахунок муніципальних структур та бізнесу; затвердження порядку укладання концесійного договору шляхом прямих переговорів; полегшення переведення відносин оренди публічної власності у концесію; деталізація норм компенсації витрат сторін, правонаступництва концесіонера, механізмів та процедури вирішення спорів; забезпечення державного нагляду за об'єктами концесії, внесення відповідних змін до Закону України «Про концесії» та суміжні правові акти; створення органу представництва публічної влади в концесійних відносинах; розробка державної програми розвитку концесій з переліком відповідних потенційних сфер та об'єктів</p>
Спільна діяльність		
<p>Договори про спільну діяльність – держава бере постійну участь в адміністративно-господарській та інвестиційній діяльності спільного підприємства (<i>Joint Venture</i>) часткою в уставному або акціонерному капіталі. Створюються на необмежений (господарська форма діяльності) або обмежений (проектна форма) строк, перебувають у спільному володінні, інвестуються й управляються державним і приватним секторами одночасно. Для забезпечення просторового розвитку привабливими є так звані проекти зеленого поля (<i>Greenfield Projects</i>) – з використанням неосвоєних природно-ресурсних об'єктів, земельної ділянки або водного, лісового масиву, родовища надр</p>	<p>Не систематична і не характерна для сфери природокористування спільна діяльність влади та бізнесу; недостатній розвиток європейських форм їх спільної активності як агенцій регіонального розвитку; несформованість виробничих кластерів; низький рівень корпоратизації економіки, нерозвиненість інвестиційних механізмів фондового ринку; обмеженість прав муніципального сектору для спільної діяльності; недосконале розмежування повноважень власності між державними і муніципальними структурами щодо природних ресурсів, які розташовані на території громад, та розподілу природних ресурсів на загальнодержавного та місцевого значення загалом; недосконалість системи стратегічного управління просторовим розвитком у цілому</p>	<p>Прискорений розвиток європейських форм урядування з участю бізнесу за типом Агенцій регіонального розвитку (RDA), проектних офісів ППП, розвиток кластерно-корпоративних форм управління природокористуванням; правове визначення територіальних корпорацій з управління природними ресурсами як користувачів природних активів та емітентів цінних паперів; створення муніципальних інформаційних систем управління природними ресурсами і сталим розвитком ОТГ із використанням можливостей ГІС та інструментів платформної економіки; оптимізація рівнів стратегічного управління просторовим розвитком країни згідно з європейською номенклатурою територіальних одиниць (NUTS)</p>

В таких умовах вбачається доцільним концептуальний перехід від централізованого управління природними ресурсами як сферами природокористування до значною мірою децентралізованого управління діяльністю територіальних природно-господарських комплексів, що включають всі види природних активів. ОТГ має стати інституціональним центром, публічно-правовою корпорацією з

використання природних активів як організатор і учасник публічно-приватної взаємодії разом із загальнодержавними та бізнес-структурами і громадянами включно на засадах платформної моделі господарювання через упровадження принципів управління природними ресурсами за участю місцевих громад (УПРМГ) (рис.).

Рис. Складові концепту управління сталим розвитком просторових утворень із застосуванням механізмів ППП

За вказаним концептом інтеграція природних ресурсів до господарського обігу реалізовуватиметься за допомогою різноманітних механізмів публічно-приватної взаємодії, а простором публічно-приватних комунікацій має стати інформаційно-комунікативна система платформної взаємодії публічних, приватних структур та населення. Із поширенням процесів ППП у природокористуванні за центральними органами (Держгеонадра, Держгеокадастру, Держлісагенства, Держводагенства тощо) має залишитися більше контрольних-облікових, наглядових і регулюючих функцій – ведення державних кадастрів, оцінка природного капіталу, екологічний нагляд тощо. У той же час ОТГ у процесі децентралізації можливо передати значну частину повноважень дозвільного, розпорядного та контрольного характеру щодо використання природних ресурсів у господарському обігу та передати в користування і розпорядження частину природних ресурсів загальнодержавного значення, щодо яких центральні органи не в змозі ефективно здійснювати свої управлінські функції.

Висновки. Визначено проблеми імплементації європейських форматів ППП у господарську систему та можливості їх вирішення через поглиблення економічних реформ, покращення інвестиційного клімату, стимулювання інноваційної діяльності, розвиток фінансової системи країни, наближення економіко-правових норм ППП до європейських, включення проектів публічно-приватного партнерства як складової стратегічного територіального та галузевого планування, державну підтримку сфери ППП через бюджетні, податкові, кредитні та гарантійні механізми й забезпечення прозорості публічно-приватних відносин.

Окреслено шляхи вдосконалення нормативно-правової та організаційної бази для впровадження європейських форматів ППП стосовно природно-господарської сфери, а також проблематику і перспективи запровадження в Україні європейських інструментів ППП як контрактного формату, так і спільної господарської діяльності бізнесу та публічного сектору на основі концепту сталого розвитку територіальних природно-господарських утворень з використанням можливостей

децентралізованого управління природними ресурсами за участю місцевих громад, а також принципів і підходів інформаційно-комунікативної платформної економіки.

Список використаних джерел

1. Державно-приватне партнерство в системі регулювання економіки: [монографія] / [Т.І. Єфименко, Є.Л. Черевиков, К.В. Павлюк та ін.]; за заг. ред. Т.І. Єфименко. – К. : НАН України, Ін-т екон. та прогнозув., 2012. – 372 с.
2. Запатріна І.В. Розвиток державної підтримки публічно-приватного партнерства в Україні / І.В. Запатріна // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 3. – С. 9–24.
3. Запатріна І.В. Державно-приватне партнерство як фактор економічного зростання та проблеми його розвитку в Україні / І.В. Запатріна, Т.Б. Лебеда // Економіст. – 2011. – № 3. – С. 52–58.
4. Клевцевич Н.А. Державно-приватне партнерство як інструмент регіонального розвитку [Електронний ресурс] / Н.А. Клевцевич // Економіка та суспільство. – 2017. – № 9. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/41.pdf.
5. Сментина Н.В. Роль державно-приватного партнерства у забезпеченні збалансованого розвитку територіальних соціально-економічних систем / Н.В. Сментина, Н.А. Клевцевич // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2017. – № 5(194). – С. 39–45. – (Економіка).
6. Закон України «Про державно-приватне партнерство» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 40. – Ст. 524. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-1712>.
7. Закон України «Про концесії» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 41. – Ст. 372. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14>.
8. Закон України «Про угоди про розподіл продукції» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 44. – Ст. 391. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14>.

References

1. Yefymenko, T.I., & Cherevykov, YE.L., & Pavlyuk, K.V. et al. (2012). *Derzhavno-pryvatne partnerstvo v systemi rehulyuvannya ekonomiky* [Public-private partnership in the system of regulation of economy]. Kyiv: NAS of Ukraine, Institute of Economics and Forecasting [in Ukrainian].
2. Zapatrina, I.V. (2011). Rozvytok derzhavnoyi pidtrymky publichno-pryvatnoho partnerstva v Ukrayini [Development of public support for public-private partnership in Ukraine]. *Economy and Forecasting*, 3, 9–24 [in Ukrainian].
3. Zapatrina, I.V. & Lebeda, T.B. (2011). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak faktor ekonomichnoho zrostannya ta problemy yoho rozvytku v Ukrayini [Public-Private Partnership as a Growth Factor and Problems of its Development in Ukraine]. *Economist*, 3, 52–58 [in Ukrainian].
4. Klyevtsyevych, N.A. (2017). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak instrument rehional'noho rozvytku [Public-Private Partnership as an Instrument for Regional Development]. *Economics and Society*, 9. Retrieved from http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/41.pdf [in Ukrainian].
5. Smentyna, N.V. (2017). Rol' DPP u zabezpechenni zbalansovanoho rozvytku terytorial'nykh sotsial'no-ekonomichnykh system [The role of PPP in ensuring balanced development of territorial socioeconomic systems]. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economy*, 5(194), 39–45 [in Ukrainian].
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2010). Zakon Ukrayiny "Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo" [Law of Ukraine "On Public-Private Partnership"]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> [in Ukrainian].
7. Verkhovna Rada of Ukraine (1999). Zakon Ukrayiny "Pro kontsesiyi" [Law of Ukraine "On Concessions"]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14> [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada of Ukraine (1999). Zakon Ukrayiny "Pro uhody pro rozpodil produktsiyi" [Law of Ukraine "On Production-Sharing Agreements"]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24 січня 2019 року